

Udviklingsplan for Øster Velling og omegn

Præsentation af Øster Velling

Øster Velling er en lille landsby 10 km vest for Randers med cirka 200 indbyggere.

Øster Velling ligger på toppen af en flad bakke med dejlig udsigt over Nørreådalene og ind til Randers. Byen er centrum i en fint bevaret stjerneudstyknings, som kan ses i landskabet, hele vejen rundt om byen. Hegn og diger viser opdelingen af jordstykkerne i det vidtstrakte landskab.

I omegnen findes en skøn natur med muligheder for vandretur i skoven og ud af smalle veje i fred og ro.

Øster Velling er i sin struktur således nogenlunde original. Langt de fleste veje og tilbageværende gårde ligger, hvor de har ligget gennem århundreder. Enkelte steder er den gamle forte stadig synlig langs vejene. Dog er langt størstedelen af de gamle fællesarealer i dag bebygget med småhuse.

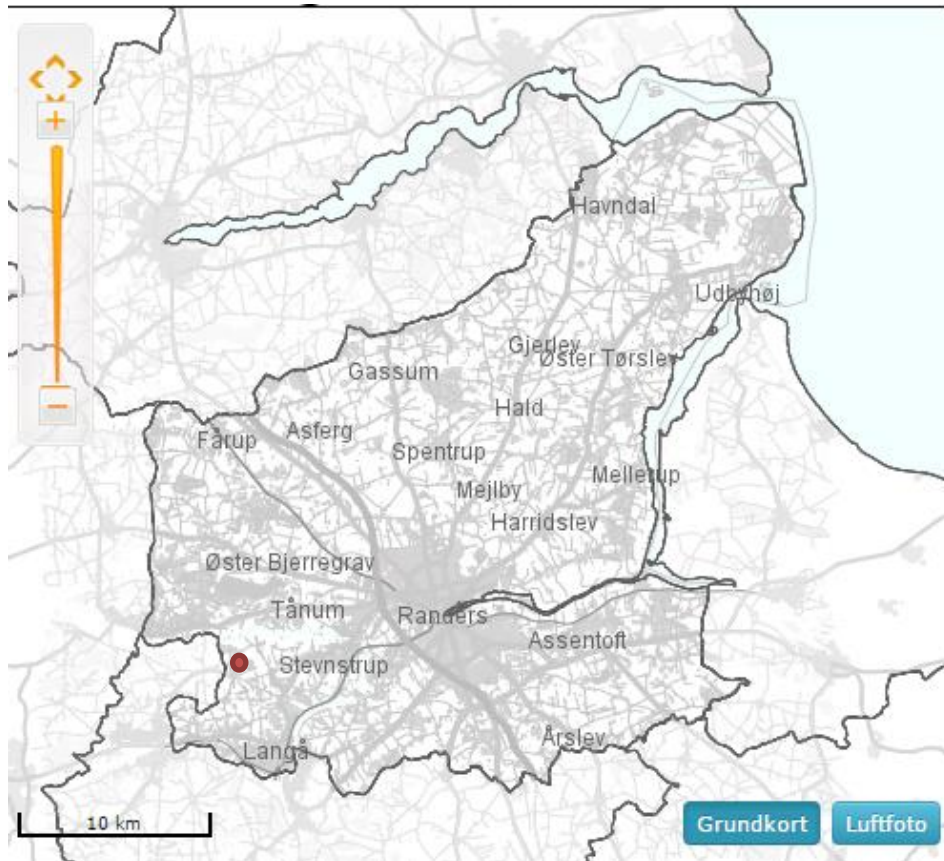
I byen arbejdes der på, at Øster Velling forbliver et attraktivt sted at bo med et godt fællesskab og lokale aktiviteter.

Ved kommunesammenlægningen i 2007 blev Øster Velling en del af Randers kommune som hører under Region Midtjylland.

Øster Velling Kirke

Kirken i Øster Velling er egentlig kun 117 år. Den gamle kirke var nemlig på grund af forfald blevet revet ned i 1875 og genopført delvis med benyttelse af de gamle granitsten, eller kvadersten, som man kalder de kasseformede firkantede sten, man ofte brugte i Middelalderen til kirkebyggeri.

Klokken i Øster Velling kirke er en af de ældste i landet. Den er støbt af en ukendt støber engang i 1300 tallet. Det menes, at der kun findes 2-3 klokker her i landet der er ældre.

Døbefonten i Øster Velling kirke er af granit med en ejendommelig og vist ret sjælden prydelse. Fire mandshoveder siddende på en lang stang, der ender i en pilespids. Det hele hviler på en klobase. Døbefonten er sandsynligvis lige som 1500 andre landsbykirkers døbefonte fra 1100-tallet.

Præstegården er opført i 1635, og i 1924 er præstegården opført i sin nuværende skikkelse. Præstegården huser præsten for Øster Velling, Helstrup og Grensten kirker.

Øster Velling forsamlingshus

I 1899 blev Øster Velling forsamlingshus bygget af byens borgere. Forsamlingshuset blev bygget, for at man havde et sted at mødes. Det blev brugt til fester, idræt, politiske møder, dilettant, folkedans mm. Helt fra starten af blev huset drevet af en bestyrelser, der blev valgt mellem byens borgere. Huset er i årenes løb blevet udvidet og bygget om, så det fremstår moderne og tidssvarende, men stadig med det oprindelige præg.

Udvikling i forsamlingshuset

Huset blev bygget i 1899 og inden for de næste par år kom der et das og der blev indlagt vand og el. I 1921 blev skænkestuen brugt til udbetaling af mælkepenge og der kom cementgulv i køkkenet.

Midt i 20'erne brændte en gård i byen og forsamlingshuset var i en periode lånt ud til beboelse. I starten af 30'erne lånte man 4000kr. for at kunne udvide huset og i 1956 blev der bygget om igen. Kvægavlsforeningen skænkede en bankbog med 122 kr. og 15 øre til projektet.

Sognerådet skænkede i 1970 5000 kr. så der kunne installeres centralvarme og oliefyr, og i 1972 blev yderligere 5000 kr. skænket, pengene blev brugt til kraft i køkkenet samt nye gardiner.

I 1982 ramte kvindefrigørelsen Øster Velling, da der for første gang kom en kvinde i bestyrelsen, ydermere blev hun formand. Den handkraftige formand(kvinde) fik gennemført at der blev der lånt 50.000 kr. som blev brugt til nye toiletter, ventilation i køkkenet, og nye vinduer i sydsiden af huset.

Da den gamle brugs i 1989 blev nedlagte modtager huset 168.000 kr, som blev brugt til nyt køkken, nye vinduer i nordsiden af huset, nyt gulv i skænkestuen, klinkegulv i garderoben og service til 100 personer.

Så gik der mange år, hvor der ikke skete meget, og huset var efterhånden meget nedslidt. I 2003 samlede man godt 60.000kr. ind blandt byens borgere, og som en nødløsning kom der tagpap på det eksisterende tag.

I 2008 blev der renoveret i køkkenet, med industriovn og nye køkkenelementer.

I 2016 blev Forsamlingshuset opgraderet, Der blev isat nye vinduer og døre, lagt nyt tag, lavet nye toiletter, lavet en terrasse, samt handicap faciliteter.

Området omkring Øster Velling

Byen ligger på toppen af en blød bakken der skråner ned til Nørreåen. Før man kommer til åen går man igennem Øster Velling skov som er en lysåben blandet løvskov. Området er præget af de mange kilder, der springer forskellige steder. Engene med en overdådig flora og fauna er et besøg værd

I området omkring Øster Velling ligger der adskillige gravhøje.

Den nok mest berømte er Mandbjerghøj, som blev sløjftet i 1880. Her fandt man 3 sten med samme helleristninger, det er det eneste fund af sin slags i Danmark.

Ved Vandmøllevej i Øster Velling Skov står to af granitstenene, den tredje blev overført til nationalmuseet mod en erstatning på 10 kr. I dag er stenen dog på Randers Museum.

Her kan man se de indhuggede geometriske cirkelmønstre fra bronzealderen. En fredningssten i granit markerer stedet. De to såkaldte helleristningssten står nær deres oprindelige plads.

Ved Vandmøllevej i udkanten af Øster Velling Skov står to granitsten med indhuggede cirkelmønstre fra bronzealderen. I dagslys er det så godt som umuligt at se helleristningerne. Der er derfor brugt billedmanipulation for at illustrere, hvordan stenene oprindeligt har taget sig ud.

I dag

Der er ca. 200 indbyggere i Øster Velling og der ligger ca. 60 huse inden for byskiltet. nærmeste indkøbsmuligheder er i Langå, Ulstrup og Stevnstrup, som alle ligger inden for 6-8 km. Vi har 11 km til motorvejen, 14 km til Randers midtby, 51 km til Aarhus midtby og 35 km til Viborg midtby

Vores sportsforening er i dag sammenlagt med de andre små foreninger i Øster Velling, Helstrup og Stevnstrup og hedder IF alliancen, foreningen holder til i Stevnstrup. I de andre små byer omkring os, er der desuden et aktivt sportsliv, hvor man har mulighed for at deltage i et utal af aktiviteter. Byen har et aktivt og velfungerende forsamlingshus som for nyligt gennemgik en gennemgribende opgradering, så huset i dag fremstår tidssvarende. Tæt på forsamlingshuset ligger byens legeplads med gynger, sandkasse, mm. samt en bålplads.

Kirken hører til Øster Velling, Helstrup og Grensten pastorat.

Erhvervslivet i Øster Velling blomstre, der er mange store og små virksomheder i byen. Der er alle slags firmaer lige fra smedje og landbrug til grafisk designer og kunstnere. Der er et godt samarbejde mellem byens borgere og erhvervslivet.

Det lokale engagement i Øster Velling er stort, rigtig mange mennesker deltager i forsamlingshusets arrangementer, samt i at udvikle området til gavn for alle. Der er også et godt sammenhold på tværs af alder og interesser, og rigtig mange hjælper gerne hinanden i hverdagen.

Udfordringer

Den store udfordring i Øster Velling er, at vi ligger helt i udkanten af Randers kommune.

Før kommunesammenlægningen i 2007 hørte vi under Langå kommune. Langå kommune bestod hovedsagligt af små byer med så nogenlunde samme udfordringer, så det var nemmere at blive hørt.

Randers kommune havde i starten svært ved at huske, at vi også hørte til kommunen, og viste ikke rigtigt, hvad de skulle stille op med de små landsbyer, som de pludselig var blevet belemret med. Før sammenlægningen havde Randers kommune ca. 8 % af deres indbyggere boende uden for byskiltet, men efter 2007 stod de pludselig med 39 % indbyggere uden for byskiltet. Der gik ca. 8 år efter kommunesammenlægningen, før Randers kommune fik en landdistriktspolitik.

Den største udfordring ved at være endt i Randers kommune i stedet for Favrskov kommune er, at vi ikke kan få hjælp til mellemfinansiering, når vi har fået tilsagn om tilskud til et projekt. Vi ender op med store renteudgifter, som for et lille samfund som Øster Velling er næsten uoverskuelige at overkomme.

Det har gjort det meget svært, at være en lille fisk i en stor dam.

Udviklingsplan

Opstart af udviklingsplan 2007

I 2007 satte en gruppe borgere sig sammen for at lave en plan for Øster Velling og omegn. Planen resulterede i projektet Magneter i Øster Velling.

Magneter i Øster Velling

Projektet Magneter i Øster Velling har som formål:

At samle byens borgere, herunder børn og unge om en række fælles målsætninger for byens fællesskab, byens fysiske fremtoning og byens erhvervsmæssige og private aktivitetsmuligheder. Igennem en række forskellige aktiviteter og fælles projekter skal vi undgå den negativt virkende udviklingsspiral. For det første ved i fællesskab, at nyetablere og revitalisere en række synlige fælles faciliteter for borgere og potentielle tilflyttere og for det andet ved at byens potentialer og muligheder præsenteres aktivt.

Projektet Magneter i Øster Velling har som formål, at etablere og renovere en flerhed af fælles faciliteter, rekreative fælles områder og forskønne den lille landsbys udtryk. I kraft af disse magneter ønskes det, at stimulere og forbedre landsbylivets fritid, kulturelle og erhvervsmæssige udfoldelsesmuligheder, kvalitet og fællesskab. Gennem denne styrkelse øges landsbyens attraktivitet for nuværende beboere, men også for familier mfl. som overvejer at flytte til landsbyen.

Projektet forfølger således en række generelle almennyttige samfundsformål:

- Bæredygtig udvikling af landdistrikter
- Forbedring af almene rammer for erhvervs-, iværksætter og levevilkår.
- Forbedring af børns levevilkår og udfoldelsesmuligheder
- Forskønnelse af bymiljøer
- Stimulering af almennyttige fællesskaber

Projektet blev gennemført i 2008

Fiberbredbånd og mobil dækning

I 2010 var huspriserne i bund og der stod en del tomme boliger i Øster Velling. En gruppe under Øster Velling Forsamlingshus tog kontakt med de lokale ejendomsmæglere for at høre, hvad der skulle til, for at folk havde lyst til at bosætte sig i et skønt område med kort afstand til tog og motorvej. Svaret fra ejendomsmæglerne var meget klart, fiberbredbånd og bedre mobildækning.

I december 2011 blev der opsat en mobilmast i nabobyen Vester Velling, og i løbet af de næste par år, fik flere og flere mobiludbydere deres udstyr op i masten.

Så var der kun fiberbredbåndet tilbage at arbejde på.

I 2012 var der en underskriftsindsamling i Øster Velling og opland, hvor interessen var enorm. De kommende år arbejdede et udvalg målrettet på at overtale Energi Midt til at grave, samtidig med, at vi forsøgte at påvirke politikerne, til at hjælpe os med at få fiber til egnen.

I foråret 2016 kom Energi Midt så endelig herud med deres kampagne, og de oplevede en kæmpe interesse for at komme på. I juni var fiberen etableret inden for byskiltet, så vi arbejder videre på, at få fiberbredbånd etableret i oplandet omkring Øster Velling.

Naturen i landsbyen, Landsbyen i naturen

Projektet Naturen i landsbyen, Landsbyen i naturen har som formål:

Genetablering af kulturværdier og sammenhæng i Øster Velling og omegn

Rationaliseringen af landbruget, moderniseringen af produktionsformerne, afviklingen af landsbyerhvervene og "pendlerkulturen" har medført en række u hensigtsmæssige afkoblinger som dette projekt søger at genetablere: Landsbyen har mistet den ligefremme adgang til naturen fordi stisystemer og andre traditionelle adgange er forsvundet.

Oprindelige kulturelle og arkitektoniske udtryk og værdier er gået tabt – eller ved at gå tabt – på grund af rationalisering, effektivisering eller mislighold.

Beboernes brug af naturen er indskrænket og kan bedst karakteriseret som tilskuerens rolle. Beboernes brug af landsbyen og landsbyfællesskabet forsvinder på grund af manglende samlingssteder.

I 2015 satte et nyt udvalg sig så sammen og definerede det hidtil største projekt, siden vi i 1200 tallet byggede kirken.

Vi gik efter en total opgradering af vores kulturarv, forsamlingshuset.

Projektet blev afsluttet 1 oktober 2016

Den globale IT landsby

Projektet Den globale IT landsby har som formål:

Den direkte onlineadgang til informationssamfundet åbner helt nye perspektiver og muligheder for samfundsborgere. Principielt er forholdene ens uanset om man bor langt ude i landdistrikterne i, Aarhus, København eller New York. Med IT faciliteter og AV-udstyr ønsker vi at installere denne "tænkning" og indfri nogle af disse perspektiver og potentialer i landsbyen. Nogle oplagte eksempler er adgang til forelæsninger og fjernstudier i såvel DK som andre steder. Via husets opmærksomhed og "reklame" for disse muligheder og potentialer kan interessen og brugen stimuleres. I første omgang tænker vi på fælles arrangementer hvor foredrag på folkeuniversitetet følges og drøftes, men i yderste perspektiv er det jo muligt at oprette en studiegruppe der følger og gennemfører et fjernstudie.

Projektet blev færdig i juni 2017.

På baggrund af vores forbedrede IT situation, er vi blevet udvalgt til at være decentral borgerservice for Randers kommune. Ydermere er vi startet med livestreaming fra folkeuniversitetet i Århus.

Go mad sammen – med alle aldre

I 2019 var det lykkedes os at fundraise knap 600.000 kr. til at få vores forsamlingshus køkken opgraderet, så det kan bruges til undervisning.

Køkkenet er i dag meget mere anvendeligt både til når vi laver mad til fællesspisninger, men også når pensionisterne underviser børnene i madlavningens ædle kunst.

Vi har haft slaggt en gris dag hvor vi kunne følge 2 slagtere i hvordan man skære sådan en gris ud. Vi fik forklaret hvad de forskellige kødstykker kan bruges til og så spiste vi store mængder flæskesvær.

Køkkenet var færdig maj 2019.

Hvad vil vi gerne opdateret foråret 2020

- Etablering af en Multibane til alle borgere i Øster Velling. Vi har fået tilbudt et stykke jord som kan bruges til multibanen. Vi er nu gået i gang med at søge penge til projektet.
- Samarbejde med stigruppen i Ålum om udbygning af stisystemet ved Nørreåen. Vi er i gang med at rydde området for træer og buske, selve etableringen af kano og kajakhotel, samt shelter og bordbænke bliver sat i gang i løbet af foråret.
- Samarbejde med Vester Velling omkring sportsliv. Vi samarbejder allerede omkring håndboldtræning af de små børn. Vi planlægger endnu mere samarbejde omkring madlavningskurser i Øster Velling forsamlingshus med Vester Velling som tovholder.
- Samarbejde med Lokalkarkivet i Langå om bevarelse af byens historie. Vi har et forløb i gang med arkivet, hvor vi får sat navne på personerne på de billeder som arkivet har. Ud fra de oplysninger vi kan trække ud af billederne samt ved samtale med de ældre i byen, ønsker vi at lave et skriv om Øster Velling og omegns historie. Vi vil også gerne have lavet noget materiale som vi kan hænge op i vores infostander.
- Samarbejde med menighedsrådet om foredrag og andre aktiviteter. Samarbejdet er kommet godt fra start, vi arrangerer foredrag og sognevandringer sammen. I dag hjælper vi menighedsrådet med at udsende reminder om de forskellige arrangementer i kirkeregion.
- Udvikle byen med mulighed for at bygge flere huse. Vi har haft flere forespørgsler fra folk der gerne vil flytte til byen, vi er begyndt at undersøge muligheden for at udstykke byggegrunde i byen.
- By forskønnelse. Evt. sørge for at faldefærdige huse fjernes, sørge for at byen fremstår pæn og ren. Vi har et vandrelav i byen, som sørger for at samle affald op når de går deres ugentlige tur. Vi har igangsat at området omkring vores byskilte bliver holdt rene, og vi arbejder pt. på at få sat blomsterkummer op omkring byskiltene.
- Grøn by, vi kunne godt tænke os at byen blev grønnere. Der kunne evt. sættes solceller eller vindmøller op
- Opgradering af forsamlingshuskøkkenet så det kan bruges til undervisning. Er gennemført foråret 2019
- Bedre vilkår for de handicappede, lidt flere forbedringer i forsamlingshuset, og bedre adgang til naturen. Vi har fået lavet bedre adgang til forsamlingshuset med gummikiler omkring yderdøren.
- Folder om byen til nye indbyggere. På det sidste borgermøde nedsatte vi en arbejdsgruppe som er begyndt at skrive på folderen
- Hjertestarter, det er et stort ønske fra hele byen at få en centralt placeret hjertestarter. Vi har ansøgt vandværket om at betale for hjertestarteren, og det blev vedtaget på generalforsamlingen 2020
- Starte E sport hold op, vi vil forsøge at danne et E sportshold, så vi kan deltage i landsbydyster mod andre digitale landsbyer.
- En gruppe skolesøgende unge vil gerne etablere en filmklub Vi er ved at undersøge mulighederne men forventer at afholde et enkelt arrangement for at afdække behovet i byen.
- Afholde Lan party
- Bogbus, vi kunne godt tænke os at få bogbussen igen. Vi undersøger om vi kan få bogbussen til at komme igen
- Hundeskov, Der er ønske om et område, hvor man kan lade sin hund løbe løs. Vi er i gang med at ansøge til en hunde legeplads i forbindelse med etablering af en Multibane.
- Flere affaldsspande til bl.a. hundeposer. Der bliver taget kontakt til kommunen ang. flere affaldsspande.
- Saml affaldsdag, det kunne evt. kombineres med et spis sammen arrangement i forsamlingshuset. Vi har besluttet at høre Øster Velling vandrelav om de vil tage en pose med i lommen når de går tur.
- Forskønnelse af området omkring rensningsanlægget
- Reetablering af møllebækken
- Flag alle, så vi kan fejre når der er konfirmationer, bryllupper, mm.
- Julepynt i byen, evt. med lys
- Nye byskilte, som er lidt mere interessante, en dem kommunen sætter op. Vi har fået nye skilte, som vi gerne vil pynte med blomsterkummer, der er sat en på sagen

- Beplantning i byen. **Der arbejdes på sagen**
- Den trygge landsby (vejsikkerhed i form af vejchikaner, vejspejle, mm.) **Vi undersøger hvad byens borgere siger til flere chikaner og gadespejle inden vi tager kontakt med kommunen.**
- Landsbymodel, vi får pengene som kommunen bruger på at holde byen og så laver vi selv arbejdet. **Vi har haft en dialog med kommunen, og der er ikke mulighed for at vi selv kan få pengene som kommunen bruger på at holde de byen ren for skidt og ukrudt.**
- Montre til "Brugsuddelerbogen", vi har fået lov til at udstille den gamle bog i forsamlingshuset.

10 gode grunde til at vi holder af at bo i Øster Velling

1. God mobildækning
2. Lynhurtigt fiberbredbånd
3. Der er et meget aktivt forsamlingshus
4. Gode muligheder for at drive erhverv
5. Der er plads til at udvikle sig selv og lokalområdet
6. Der er altid hjælp at hente hos naboerne
7. Fællesskabet er i høj kurs
8. Vi har en dejlig natur med gode adgangsforhold
9. Engagerede borgere der involverer sig i fællesskabet
10. Gode fiskemuligheder